

Методичний коментар до теми “Рух і час”

Підсумкова віртуальна фантазійна мандрівка

Тема цього місяця також вже стала традиційною (наприклад, тиждень 24 “Підкорюємо час”, 1 клас). Часу та ефективному його використанню приділяється доволі багато уваги і в інших темах усіх класів початкової школи. Тож важливо підсумувати тему нестандартно, щоб не повторювати вкотре вже знайомі твердження.

Дайте дітям змогу відчути себе мандрівниками у віртуальному просторі (здійснить подорожі за картинами — прийом “Увійти в картину”) та ще раз обговоріть із ними особливості реальних і віртуальних мандрівок, а також закріпіть вивчене у попередніх темах — причина зміни дня і ночі, істинність і хибність висловлювань, ознаки пір року, а також активізуйте фантазію та сенсорні здібності учнів.

Додатково можна запропонувати дітям вибрати картину, яка сподобалася найбільше, детальніше розповісти про відчуття у ній, скласти коротку пригодницьку історію, яка відбулася в картині.

Налаштуйте дітей так, щоб вони не сприймали формувальне оцінювання як контроль знань, оцінювання їхньої роботи, а розглядали як можливість підсумувати набуті знання, подивитися інакше на вже знайоме, можливо, побачити те, що за певних причин залишилося поза увагою.

І, звичайно, відповіді на запитання опитувальника мають підштовхнути дітей до обговорення. Тож важливо спостерігати, які саме запитання найбільше зачепили, що діти обговорювали, про що, можливо, сперечалися. Це також важливий момент для розуміння, як діти сприйняли ваші акценти, як вони їх для себе розставили, як краще перейти до наступної теми, під яким кутом її розкривати.

Важливо показати дітям, як багато вони дізналися, чого цікавого навчилися. Ми маємо ще раз показати нашим учням, що здобуті знання знадобляться їм у житті. Діти розмірковують, що сподобалося, а що ні, що хочеться змінити, а що змінювати не варто.

Спостерігайте, які завдання опитувальника сподобалися учням найбільше, і поміркуйте над тим, щоб продовжити їх обговорення в наступні місяці — зробити їх темою проєктів, лепбуків, створити книжку, влаштувати виставку тощо.

Нагадуємо, що форму, в якій відбуватиметься оцінювання, визначає педагог, зважаючи на умови навчання, можливості дітей і їхніх батьків. Не варто виключати можливість опрацювання опитувальника вдома, разом із батьками. З одного боку, батьки побачать, чого діти навчилися за місяць, зрозуміють важливість і практичну спрямованість набутих знань і вмінь. З іншого боку, об’єктивно побачать рівень знань, зрозуміють, над чим варто попрацювати. А можливо, й деякі запитання опитувальника варто обговорити в родині.

Розглянемо, як можна аналізувати відповіді учнів на запитання опитувальника.

Тест на довіру між педагогом і учнями

Навчальний рік уже добігає кінця, і діти вже звикли до нової форми оцінювання. Але це вже традиційне запитання не має залишитися поза вашою увагою, адже це ваш щомісячний моніторинг довіри — уважно стежте за його показниками і вчасно дійте, щоб у вашому колективі було все добре.

Нагадуємо, що важливо побачити не ім'я та прізвище з класного журналу, а чи може вчитель правильно зрозуміти, де чії відповіді. Адже тест на стосунки в класі — це питання довіри між педагогом, учнями й батьками. Якщо діти довіряють педагогові, упевнені, що вчитель справді виконає свої обіцянки, знають, що батьки не сваритимуть за погані відповіді, то дитина відреконується так, щоб було зрозуміло, хто саме відповідав на запитання.

Фантазійні мандрівки

Запропонуємо учням здійснити віртуальні мандрівки за допомогою картин Віталія Кириченка, Домініка Девісона, а також фотокартини Карла Уорнера. Діти уявляють себе в картинах і відповідають на цілком реальні запитання.

- Які речі потрібні у віртуальній мандрівці, а які — у реальній?
- Уяви себе в картині Віталія Кириченка. Познач істинні та хибні висловлювання.
- До якої країни допомагає мандрувати фотокартина Карла Уорнера?
- Уяви себе у країні, зображеній на фотокартині. Що ти відчуваєш? Можеш додати власну відповідь.

Зверніть увагу на те, що ми й цього разу просимо дітей дати письмову відповідь, а не просто поставити галочки у певних місцях. Дітям ще складно письмово формулювати свої думки, тому звертаємо їхню увагу на те, що в опитувальнику вони мають коротко написати головну думку, а потім розвинути її, підсумовуючи тему, під час інших заходів, у розмові з педагогом сам на сам чи в мінігрупі тощо. Форму спілкування обирає вчитель, розуміючи, як його учням буде комфортніше.

Знайдіть інші фотокартини Карла Уорнера та запропонуйте дітям уважно роздивитися, з чого зроблені диво-пейзажі, скласти меню з компонентів. Зі складників якої картини страви виходять смачнішими, кориснішими? Чому?

Паралельно йдуть стандартні запитання із нестандартними відповідями-пропозиціями, які допомагають перевірити рівень засвоєння матеріалу цієї теми та попередніх.

- Чому день змінює ніч?
- Чи можна зрозуміти, яка на фотокартині пора року?
- Які ознаки зими ти бачиш на фотокартині?
- Яка пора року зображена на картині Домініка Девісона?
- Напиши 3 ознаки пори року, яку ти бачиш на картині.
- Склади 2 істинні висловлювання за картиною.
- Що може допомогти здійснювати віртуальні мандрівки?

Зверніть увагу на те, що майже в кожному запитанні є пастка, яку діти мають обійти й показати свою компетентність. Наприклад, опитувальник дає змогу вибрати кілька варіантів відповіді на запитання "Чому день змінює ніч?", але ж правильна відповідь лише одна (другокласники вже мають розуміти відмінність між причиною і наслідком).

Порівнюємо реальні та віртуальні мандрівки

Час повернутися до класу, підсумувати здійснені мандрівки та зрозуміти місце кожного виду подорожей у нашому житті. Наступні запитання спонукають дітей проаналізувати здійснені ними реальні та віртуальні мандрівки, визначити переваги та недоліки кожної.

- Оціни, наскільки тобі подобаються віртуальні мандрівки.

- Напиши 3 переваги віртуальних мандрівок.
- Які висловлювання про реальну мандрівку, а які — про віртуальну?
- Чи можуть віртуальні мандрівки повністю замінити реальні? Чому?
- Яка із здійснених сьогодні мандрівок тобі запам'яталася найбільше?
- Як ми можемо мандрувати?
- Наскільки тобі подобаються реальні мандрівки?
- Напиши 3 переваги реальних мандрівок.

Запитання “Які висловлювання про реальну мандрівку, а які — про віртуальну?” дає дітям змогу наочно побачити різницю між реальними та віртуальними мандрівками, проаналізувати їхні переваги й недоліки.

Запропонуйте дітям знайти картину чи світлинку, яка допоможе здійснити ще одну віртуальну мандрівку та вирушити з однокласниками в подорож під час її обговорення. Поцікавтеся, чому дитина вибрала саме цю картину, що саме її зачепило. Зверніть увагу на те, з чого розпочалася мандрівка картиною в класі, які запитання та висловлювання були в учнів.

Озираємося назад

Останній, уже традиційний блок запитань дає змогу дізнатися, що обговорюють діти поза уроками, побачити, наскільки учні зацікавилися курсом “Я досліджую світ”, поглянути на роботу педагога очима дітей, поміркувати, як варто змінити діяльність на уроках.

Запитання “Які сторінки підручника ти найбільше обговорював/обговорювала з друзями не лише на уроках?” певною мірою допомагає з'ясувати, які форми роботи подобаються дітям найбільше. Цього разу дитина може обрати лише один варіант відповіді, і це не так вже й просто, адже дитина має пригадати місяць спілкувань з однолітками, порівняти й вибрати.

Варто також зіставити відповіді дітей, які дружать, і з'ясувати, наскільки їхні відповіді збігаються. Це також дасть змогу з'ясувати, до якої міри щирими були діти. Тож відповіді покажуть, на що варто звернути увагу, а в іншому допоможе педагогічна майстерність.

Наступні запитання дадуть вам змогу поміркувати, наскільки матеріал курсу доступний дітям, що варто змінити у викладанні, над чим попрацювати додатково. А можливо, з деякими учнями варто попрацювати індивідуально або звернути увагу їхніх батьків на певні труднощі в опануванні навчального матеріалу.

- Яке завдання тобі було найлегше виконувати?
- Яке завдання тобі було важко виконувати?
- Чи цікаво тобі, якою буде тема наступного місяця?

Але не варто надто перейматися тим, що час від часу в дітей виникають труднощі, адже неможливо навчатися, не долаючи перешкод. Головне, щоб діти бачили, що в змозі їх долати. І пам'ятайте: перемоги, здобуті легко й без зусиль, не так цінуються.

Далі ви маєте змогу з'ясувати бажання й уподобання дітей і зробити відповідні висновки.

- Куди ти хочеш здійснити віртуальну мандрівку?
- Що тебе цікавить найбільше?